

Slovenski dom

Štev. 10

v Ljubljani, v četrtek, 14. januarja 1937

Leto 2

Dva govora angleškega zunanjega ministra o angleškem oboroževanju in o španski vojni

Eden govori o angleški politiki

London, 14. januarja. Včeraj dopoldne se je sestala angleška vlada na sejo prvič po odgoditvi parlamenta. Predsednik Baldwin je pretekli teden sklical svoje sodelavce, toda tem posvetovanjem je bil namen samo izdelati spomenico, ki jo je angleška vlada poslala v nedeljo raznim državam. To je nekoliko omogočilo zunanjemu ministru Edenu, da je na dopoldanski seji vlade podal poročilo v krajšem obsegu. V glavnem je svojim tovarišem sporočil, kakšen je bil razvoj položaja zadnje dni. V ostalem je vlada proučevala znana notranja vprašanja, glede katerih se bo razvilo parlamentarno delovanje, ko se parlament sestane. To bo prihodnji tork. Med temi vprašanji je finančno nadaljnega oboroževanja, kar se bo izvršilo s posojilom. Oboroževanje, v prvi vrsti pa z znatne težkoče, ki so nanje naletele vojaške oblasti pri rekrutiranju ljudi, potrebnih za zagotovitev državne obrambe, v ritmu letalskega in pomorskega oboroževanja, so med nalagami, o katerih bo vlada morala razpravljati.

Angleško oboroževanje

V nadaljevanju svojega govora je Eden govoril o oboroževanju in je rekel, da se Anglija naglo oborožuje in da bo to oboroževanje zaključeno tedaj, kadar bo za to največja potreba. Oboroževanje v Angliji bo škodovalo blagostanju ljudi,

stava, kakor škoduje to tudi blagostanju v drugih državah. Mi ne moremo voditi druge politike v svetu, ki se hitro oborožuje. To ni pot, ki jo mi ljubimo in mi bi raje trgovali kot pa se oboroževali.

Gospodarsko sodelovanje se bo lahko vpostavilo samo tedaj, če se odpravijo carinske meje, iskreno sodelovanje pa se bo vpostavilo tedaj, ko se ublažijo nasprotja med raznimi ideologijami. Ustaviti se mora tudi oboroževanje, ki presega gospodarsko moč nekaterih držav.

Banketa se ni udeležil notranji minister sir John Simon, ki bi tudi moral govoriti. Sir John Simon je zbolel za gripo.

Kaj bo s Španijo

London, 14. jan. AA. Reuter: Zunanji minister je govoril na banketu dopisnikov tujih listov. Rekel je med drugim: Če pregledam današnji mednarodni položaj, moram reči, da je najboljšo geslo za naše delo: Razboritost in razumevanje. Razboritost je potrebna posebno tam, kjer gre za dobre stvari. Bilo bi smešno misliti, da novo leto ne bo izzvalo elemente neredom v Evropi, ki jih opažamo v Evropi. Položaj v Španiji še zmeraj povzroča največji nemir v celem svetu. Mi menimo, da imajo Španci polno pravico, da si določijo režim, ki ga hočejo. Preprečili bomo na vsak način vsako tuje

poseganje v španske dogodke. Nekateri menijo, da bo Španija po državljanski vojni postala ali fašistična ali pa komunistična država. Mi tega ne verujemo. Mi mislimo, da nobeden od teh dveh režimov, ki nista primerna za Španijo, ne bo mogel najti trdnih tal v Španiji. Španija si bo zgradila svojo lastno obliko vladavine.

Proti idejnemu taboru v Evropi

Nato je Eden opozoril na razburjive namene preteklega leta, ki so hoteli Evropo razdeliti na dva tabora z izključujočimi političnimi doktrinami. »Jaz mislim, da se je dokazalo, da je bila ta metoda napačna in sicer tedaj, ko sta Anglija in Italija sklenili sporazum, ki ni bil naperjen proti nobeni drugi državi in ki so ga pozdravile vse sredozemske države. Velika Britanija je že večkrat izjavila, da je proti delitvi Evrope v pristaje enega ali drugega ideološkega tabora. Mi menimo, da je za mir temeljne važnosti, da se vse moralne vrednote izrabijo proti naukom, ki eden drugega izključujejo. Ko to govorim, mislim, da izražam mnenje vsega sveta, ki govori angleški jezik.«

Eden je nato govoril o obrambi parlamentarne demokracije, ki meni, da je sodelovanje med rasami in verami temelj za splošno blagostanje čeliga sveta.

poslan v Madrid samo zato, da bi lahko hitro sodeloval pri delu vlade ljudske fronte.

Bombardiranje Valencije

Salamanca, 14. jan. AA. DNB: Nacionalistična letala so včeraj drugič bombardirala Valencijo. Več velikih bomb je padlo na vladno palačo in napravilo mnogo škode.

Včeraj ob 20.40 je Valencija doživela srdito bombardiranje z morja. Padlo je okoli 50 topovskih streljav. Bombardiranje je trajalo 15 minut. Sovražnik je obstreljeval del pristanišča, imenovan Grao, in obrežje med tem delom pristanišča do predmestja Nazareta. Pri obstreljevanju je bilo ubitih 300, ranjenih pa nad 1000 ljudi.

Državljanstvo rdečih prostovoljcev

Berlin, 14. januarja. AA. (DNB) Börsen Zeitung pravi glede na zakonski načrt, ki ga pripravljajo rdeči voditelji v Valenciji o podelitvi španske državljanstva prostovoljcem, ki prihajajo na Španjo: Mogoče bodo francoski in britanski strokovnjaki prepoznali pri urejanju vprašanja španskih prostovoljcev. Bati se je, da bo ureditev prostovoljskega vprašanja z retroaktivno močjo nemogoče, ker bodo rdeči voditelji povsod, kjer se razpolagajo s kakšnim poslanstvom ali konzulatoma, dali svojim zastopnikom navodila in jim naložili, da takoj izdajo španski potni list vsakomur, kdor se prijavi za prostovoljca.

Sestanek nemških škofov bo v Fuldi 16. januarja. Škofje bodo razpravljali o novih nemških načrtih za državno vzgojo mladine.

Španci kličejo priče v Maroko

Tetuan, 13. januarja. Visoki komisar španskega Maroka Beigbeder je poslal po angleškem konzulu v Tetuanu vabilo britanski vladi, da podobno kakor francoska vlada, pošlje svojega opazovalca. V zvezi s tem vabilom bo odplul iz Gibraltarja britanski torpedni rušilec Vanee proti Melilli, nato se bo pa ustavil tudi v Ceuti. Skupina britanskih častnikov bo skupaj z britanskim opazovalcem obiskala ne samo ta mesta, temveč bo izvršila tudi inspekcijo v notranjosti dežele. Španska oblastva jim bodo zagotovila svoboden prehod in se bodo britanski častniki lahko popolnoma svobodno gibali.

Prav tako je visoki komisar povabil zastopnike vsega svetovnega tiska, da naj obiščejo španski pas v Maroku in se na lastne oči prepričajo o neresničnosti in zlobni gonji dela evropskega časopisa, ki je naselilo komunističnim spletkam. Prepovedan pa je dostop vsakemu sovjetskemu časnikarju. Vsi večji evropski listi so se odločili, da pošljejo svoje poročevalce v Maroko.

Glede vznemirujočih govorov je dal izjavo tudi general Franco. V tej izjavi odločno zavrača vse glasove o kakem prodiranju Nemcev v španska posestva in o izkrcavanju nemških čet v Maroko. Njegova izjava pravi dobesedno:

Ves svet ve, da je v španski Maroko dovoljen prihod vsakemu tujcu. Tako lahko ves svet ve in se prepriča, da so ti glasovi popolnoma izmišljeni in v hudobnim namenom razširjeni v javnosti.

Havas: Radijska postaja v Sevilji je objavila v francoski poziv generala Franca, da naj gre Francozi in ostali tujci v španski Maroko in da naj se na licu mesta prepričajo, da tam ni Nemcev in tudi ne drugih tujcev.

Rim, 14. jan. o. Italijanski listi pišejo, da je politična ofenziva, ki sta jo skupno začeli Francija in Sovjetska Rusija, dočela propadla. Najprej so skušali razburiti Evropo s poročili o italijanski zasedbi Balearov, za tem pa je prišel Maroko. Oboje se je izkazalo za izmišljeno.

Poročila iz Španije

Salamanca, 14. jan. AA. DNB: Nacionalistične sile so bile delavne na vseh frontah. Bombardiranje Valencije z morja je trajalo pol ure. Luka je zelo poškodovana. Marksistična trgovska ladja »Leramos« je bila zelo poškodovana. Pri Taragoni je bil poškodovan parnik »Cabo de Martinc«. Pri Santanderju je nacionalistično letalstvo zelo uspešno bombardiralo komunistične položaje. Tudi pri Teruelu so se nadaljevale borbe in je bilo sestreljeno eno rdeče letalo.

Gibraltar, 14. jan. AA. Reuter: Včeraj so iz Maroka hitro poslali pomožne čete na fronto pri Estapone, kjer so nac. nalezeli na močan odpor pri svoji ofenzivi na Malago. Nacionalisti so zaplenili vse avtobuse in vse taksije za prevoz svojih čet. Iz zanesljivega vira se izve, da so čete madridske vlade pri Malagi začele hudo protiofenzivo in da so zelo pritisnile na nacionaliste. Ponoči so pri Algeirasu izkrcali nad 300 topov tujega izvora, ki so prišli iz Cuete.

DNB: Nacionalistični radio objavljata, da se pri Malagi pripravljata odločilna ofenziva. — General Franco je zadnje dni tamkaj zbral okoli 10.000 Marokancev.

„Počlovečenje“ vojne

Bayonne, 14. jan. AA. Havas: V Bilbao je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo: Angleška križarka »Ecot« je pripeljala delegacijo baskijske vlade, ki se je pogajala z zastopniki vlade v Burgozu o »počlovečenju« državljanske vojne. Na čelu te delegacije je bil župan in Bilbao. Delegacija je obvestila predsednika vlade, da nacionalisti odbijajo predlog baskijske vlade, da naj se ne bombardirajo mesta brez obrambe.

Odbor za obrambo baskijskih dežel je izdal tale komunikacije: V odseku Marchine je topništvo uspešno obstreljevalo sovražne postojanke posebno vojašnice Miguelito, ki jo je hudo poškodovalo. Na drugih bojiščih je bilo mirno.

Skrbi zaradi španskega bakra

London, 14. jan. AA. (DNB) »Daily Telegraph« poroča, da je pododbor odbora za nevmešavanje v špansko državljansko vojno na včerajšnji seji razpravljal o tem, ali ima valencijska vlada pravico izvažati zlato iz države. Predlagali so da se ustanovi finančni odbor, ki pa to vprašanje prouči, prav tako kakor vprašanje izrabe bakrenih rudnikov po generalu Francu.

»Morningpost« pravi, da je pri tej priložnosti italijanska vlada predlagala, da se zlato, ki ga je

madridska vlada izvozila v tujino, zapleni do konca državljanske vojne.

Včerajšnja »Morningpost« objavlja nov članek o razmerah v Španiji, o politiki sovjetske Rusije v Španiji in hudo napada sovjetskega veleposlanika v Valenciji Rosenberga. List piše, da so v Londonu prepričani, da je bil svoječasnno Rosenberg hitro

Preobrat v kokainski razpravi

Zaradi novih odkritij sestavljena je ena obtožnica

Ljubljana, 14. jan.

V veliki razpravni dvorani vlada posebna nervoznost. Glavni štiri obtoženci so točno ob 8.30 zasedli prvo zatožni klopi. V torek ob 23. uri prekinjena glavna razprava, bi se morala ob omenjeni uri nadaljevati. Med glavnimi obtoženci so se vrstili živahni pomenki, zanimali so se tudi za časopisna poročila. Med branilci, ki so večidel uradno postavljeni, se vrše prave debate. Položaj se je močno spremenil.

Zanimivo je, da so glavni obtoženci navajali, da imajo kot trgovski potniki le 1500 Din rednih mesečnih dohodkov.

Pričetek današnje razprave se je drugače močno zavlekel. Nastopilo so namreč novi momenti. Prijavila se je nova priča, Vilko Masterl, trgovec z živino v Stražišču pri Kranju.

Jetniški paznik g. Sojer je nato vstopil v dvorano ter pozval Široka in Mauzerja, da mu sledita. Državni tožilec dr. Julij Fellah je proti P. Široku in Josipu Mauzerju dvignil

novo obtožbo

da sta kot sosterilca v začetku septembra lani v Ljubljani pri Vošpernikovi kavarni odnosno v kavarni na Sentjacobskem trgu, z namerami, da bi sebi pridobila protipravno korist z lažnim predstavljanjem dovedla Vilka Masterla v zmoto, češ da mu prodasta pravi kokain, v resnici pa sta mu prodala ničredno zmes ter ga s tem zavedla, da je njima izročil kot plačilo za kokain 34.000 Din, in sta prevare v zvezi s primeri, navedenimi v obtožnici od 10. decembra 1936, izvršila obrtoma. Zakrivila sta s tem zločinstvo prevare po §§ 334 in 337 k. z.

Zaslišanje zadnjih obtožencev

Ob 9 se je šele pričela današnja razprava. Branilec ex-offo dr. Brencic: »Naj gospod predsednik vpraša Sveteta, če mu je znano, da je Vučnik večkrat kupoval kokain!«

Obtoženi Sveti: »Večkrat.«

Dr. Brencic: »Poznate Masterla?«

Sveti: »Poznam.«

Bizjak o sangraških dogodkih

Predsednik g. Rajko Lederhas je nato uvedel zaslišanje mehanika Maksa Bizjaka, ki je sodeloval pri sangraški avanturi. Mirno in prostodušno je pripovedoval, kako je izvalil Pavla Široka na Sangrad. S Čeferinom se pozna že več let. Po Veliki noči sem prišel k Čeferinovim, ki so bili močno razburjeni. Pozneje sem poizvedel za Široka, ker sem bil znan z Mavzerjem. Načrt je zasnova Čeferinova, ki je tudi kot grofica fingirala pismo na Mavzerja. Namen je bil dobiti od Široka menico. Izročil sem pismo Mavzerju, da bi grofica rabila kokain. V vseh podrobnostih je pripovedoval, kako so ravnali s Širokom v sobi na Sangradu. Res so ga zvezali. Sam je iz pleha napravil okove, za Široka na roke, za Hlanika na roke in noge.

Razprava ob sklepu lista še traja.

Göring v Rimu

Rim, 14. jan. AA. DNB: Göring je snoči ob 22.45 s posebnim vlakom prišel v Rim. Spremlja ga njegova soproga. Postaja je bila vsa v nemških in italijanskih zastavah. Na postajo je nenadoma prišel tudi Mussolini, ki je prisrčno pozdravil Göring in njegovo soprogo. Na postaji je bil tudi grof Ciano s tajnikom fašistične stranke in drugimi uglednimi osebami fašistične stranke. Dasi je bilo zelo mrzlo, se je pred postajo vendarle zbralo zelo mnogo ljudi, ki so pozdravljali Göring in Mussolinija.

Vesti 14. januarja

Komisiji ZN v Aleksandriji so včeraj priredili manifestacije za Turčijo. Prejšnji dan je komisija gledala sprevid, ki ga je dala prireditelj francoska uprava Aleksandrette v svoj prilog.

Svetovna razstava v Parizu bo nov dokaz za francosko miroljubnost, je dejal neki govornik pri začetku zasedanj v francoski zbornici. Zdi se, da bo ta razstava prej dokaz francoske podjetnosti, ki hoče v Pariz privabiti kaj turistov.

O poslanstvu Avstrije je govoril avstrijski predsednik dr. Miklas pri novoletnem diplomatskem sprejemu na Dunaju. Dejal je, da Avstriji nalaga to poslanstvo njena lega.

Gripa je začela razsajati v Italiji in sicer predvsem v velikih mestih. Na deželi tega ni toliko opaziti.

54 novih vojnih ladij bodo zgradile ameriške Združene države v prihodnjem letu.

Novo tovarno za izdelovanje protiplinskih mask je pred dvema dnevoma slesovno odprl angleški podtajnik za notranje zadeve v Blackburnu. Tovarna bo vsak teden izdelala pol milijona mask za civilno prebivalstvo.

Italijanska zunanja ministri Alfieria je sprejel francoski zunanji minister Delbos.

Cene bakru so začele nevarno nihati menda zaradi tega, ker je general Franco zaplenil v španskih rudnikih ogromne količine bakrene rude zase, čeprav so lastniki rudnikov Angleži.

Obnovljeni direktorij fašistske stranke ima med svojimi člani tudi rektorja rimske univerze de Franciscija in podtajnika vseučiliškega društva v Rimu. To kaže na ozke stike med fašizmom in italijansko znanostjo.

140 detektivov lovi morileca, ki je odvedel in umoril sina ameriškega bogataša Matsona. — Fantku so zločinci razbili lobanjo ter polomili roke in noge.

Ras Inru je konfiniran na otoku Ponzi blizu Napolja, kamor je odšel včeraj.

Dva angleška ministra sta zbolela za gripo: minister za delo, in notranji minister.

Letalo s 13 potniki se je ponesrečilo v Kaliforniji na poti med Los Angelesom in med San Franciscem. Ubil se je en potnik, drugi so težje ali lažje ranjeni. Med njimi je tudi raziskovalec Atrike Martin Johnson, ki si je zlomil obe nogi. Johnson je znan po svojem filmu iz afriškega živalskega življenja »Baboonac«.

Za predstavnika francoske poslanske zbornice je spet izvoljen lionski župan radikal Edvard Herriot.

Francija bo ustregla Turčiji glede Aleksandrette, tako je izjavil turški zunanji minister Ruždij Aras, preden je odpoval v Ženevo.

Mraz nastopa v Združenih državah in je temperatura padla na 26 st. pod ničlo. Mraz sega prav do Kalifornije.

Avtomobilska stavka je izbruhnila v eni tovarni družbe General Motors. Število stavkajočih se je dvignilo na 114.000.

Holandska kraljeva dvojica se je iz hotela Jana Kiepure v Krūnecah morala preseliti v vilo poljskega predsednika republike, ker so jo v hotelu preveč nadlegovali časnikarji in pa filmski operaterji.

Demonstracije proti Trockemu so bile pred dvema dnevuoma v Mehiki. Nastopila je policija z orožjem in težko ranila 7 komunistov, ki so demonstrirali proti svojemu bivšemu preroku.

Dr. Schachf ne pojde v Pariz polagat temeljni kamen za nemški paviljon na pariški svetovni razstavi, ker mu tega ne dopuščajo državni posli.

Razgovore o vojnih dolgovi zavlačuje ameriška vlada, ki noče pristati na francoske želje glede nadaljnega plačevanja dolgovi Ameriki. Francija bi rada plačala dolgove v sedanjih frankih.

Poljska tekstilna industrija krije zdaj 10 odstotkov vse poljske potrebe v oblačilni stroki.

Preosnovno egiptovske vojske bo izvedlo angleško vojaško odposlanstvo, ki je že dospelo v Kairo.

Glede nemško-francosko trgovinske pogodbe sta se razgovarjala francoski trgovinski minister Bastid in berlinski poslanik Poncet.

Komunistični pisatelj Osietzky »Nemec« je spet v ječi, kakor poročajo angleški listi. Tudi se ne ve, ali je že prejel denar od Nobelove nagrade ali ne.

Vojvoda Windsorski se smuča na Semmeringu.

Božične proslave so bile baje dovoljene v Rusiji tudi po šolah. Naval vernih ljudi na nje je bil tolik, da so po več krajih več ljudi zmečkali.

70 milijonov češkoslovaških kron so pretihotapili judovski podjetniki čez mejo pri Bratislavi. Te posle je vršila posebna judovska družba, ki je imela podružnice na Dunaju, Pragi in Brnu. Stala je v zvezi z nekaterimi češkimi obmejnimi uradniki.

Novi boji v severni Indiji so izbruhnili med angleškimi četami in med domačini, ki se ne puste »pomiriti«.

O začetkih fašizma je pred številnim odličnim občinstvom predaval v Varšavi bivši italijanski prosvetni minister Ercole. Njegovo predavanje je imelo velik uspeh.

Manifestacijsko zborovanje nameščenecv za razširitev pokojn. zavarovanja

Ljubljana, 14. januarja.

Sinoči ob 8 je bilo v dvorani Delavske zbornice zborovanje zasebnih nameščenecv in nameščenk, trgovskih sodrušnikov in drugih sličnih poklicev. Zborovanje se je pretvorilo v veliko manifestacijo po razširitvi socialnega pokojninskega zavarovanja na vso državo, po uvedbi starostnega zavarovanja za delavstvo ter po nedotakljivosti dotedaj priborjenih pravic. Zborovanje so sklicale vse organizacije, v katerih so združeni uslužbenici, ki so podvrženi zavarovanju in ki se za zavarovanje še bore. V dvorani je bilo okrog 700 zborovalcev.

Pred otvoritvijo zborovanja je pevski zbor »Grafike« presenetil zborovalce s tremi pesmimi. Nakar je otvoril zborovanje predsednik skupnega odbora g. Zemljic. Obrazil je namen zborovanja ter po uvodnem pozdravu podal besedo g. Iv. Tavčarju, ki je govoril o vseh perečih problemih našega zavarovanja, ter med drugim dejal:

Napredek blagostanja in socialne kulture je v marsičem odvisen od razvoja socialnega zavarovanja. To velja še prav posebej za oni del socialnega zavarovanja, ki zbira sredstva za starost in za slučaj onemoglosti onih, ki so celo svoje življenje dali delovno silo na razpoložbo za ustvarjanje narodovih dobrin. Nemoče bi bilo postaviti se na stališče, da je veled onemoglosti in starosti za delo in zaslužek nesposoben nameščenec ali delavec v boleznih in starosti prepuščen sam sebi. Ako bi se postavili na tako stališče, bi ne bili samo asocialni, ampak tudi nekulturni.

Danes torej ne more biti več govora o potrebi ali nepotrebnosti socialnega zavarovanja, ampak le še o tem, kako naj se socialno zavarovanje izpolni. Prav posebno starostno zavarovanje nameščenecv zasluži vso našo pozornost. Predvsem da zahtevamo, da se zakon o pokojninskem zavarovanju vsebinsko izpolni in razširi še na one, ki zavarovanja niso deležni.

Nato omenja govornik zakonodajni razvoj in preide na

razširjenje zavarovanja na vso državo:

»Vseh 18 let nismo prenehali zahtevati, da ne ostane pokojninsko zavarovanje omejeno le na Slovenijo in Dalmacijo, ampak, da se razširi na vso državo. Pri tem nas ni vodila samo misel, da moramo za stališča socialne solidarnosti zahtevati, da tudi drugi dobijo ono, kar imamo sami. Da odkrito priznamo, vodili so nas pri tem tudi naši ožji egoistični interesi.

1. Vsi naši nameščenecv niso mogli najti doma svojega kruha. Morali so v druge pokrajine države. Lahko so bili prostovoljno zavarovani. Vendar je pa bil takega zavarovanja malokdo deležen, ker za delodajalce ni obstajala obveznost zavarovanja.

2. Neenakost obremenitve z socialnimi davki, ki je omejila konkurenčno sposobnost našega gospodarstva. Tudi pri nas v Sloveniji je bilo mnogo težje postavljati zahtevo po reformi zakona o pokojninskem zavarovanju, ko smo lahko dobili več odgovorov: drugje se tega nimajo, kar imate doma in kar pomeni neenakomerno obremenitve našega gospodarstva v razmerju z drugimi pokrajinami.

Govornik je nato nadaljeval svoj referat o načinu, kako naj se zavarovanje razširi, o centralizmu in zavarovalni samoupravi, o omejenem obsegu zavarovanecv, o samostojnosti nameščenecškega zavarovanja.

Uspehi pod sedanjo vlado

Nato je govornik omenil borbo, ki jo vodijo strokovne organizacije za razširitev zavarovanja ter je dejal:

Pok. zavod, Delavske zbornice, strokovne organizacije nameščenecv so posebno zadnje mesece razpredle vsestransko akcijo in največje delavnosti, da privedejo razširjenje pok. zavarovanja na pravi tir in da dosežejo, da se njihovim najbistvenjšim načelnim zahtevam v polnem obsegu ugodni. V zasnovani akciji lahko zabeležimo dva važna uspeha:

1. Da je bil za leto 1936-37 v finančni zakon sprejet amandma, ki predvideva razširjenje pok. zavarovanja na vso državo, pri tem pa je tudi reši vprašanje, kako se naj organizacija zavarovanja izvede. Amandma jasno govori o več samostojnih nosilcih zavarovanja.

2. Vse strokovne organizacije nameščenecv v državi so se na anketi dne 13. 9. 1936 v Zagrebu zedinile na enoten predlog uredbe, ki naj predpiše razširjenje zavarovanja na vse panoge zavarovanecv na enkrat, na decentralistični podlagi in brez dvojnega pobiranja prispevkov po P. z. in Suzorju. Na to odločitev ankete, je pristal tudi Suzor. Sedaj ostane samo še zadnje, kar bi bilo doseči, da ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja res izda tudi uredbo, za katero so se zedinili vsi v poštev prihajajoči faktorji.

Pred božičnimi prazniki so delegati vseh strokovnih organizacij ter nameščenecv ustanov in ter venirali pri ministru soc. pol. in nar. zdravja, pri min. za trg. in ind. in končno pri g. min. predsedniku, da se izda uredba o razširjenju pok. zav. Delegati so dobili najboljšo zagotovilo. G. minister za soc. pol. je izjavil, da v finančnem zakonu amandma glede razširjenja ni samo zaradi parade, ampak zaradi stvarnosti in da se bo tudi izvedel. Delegacija je dobila informacije, da bo kr. vlada najprej izdala uredbo o minimalnih mezdah, nato uredbo o starostnem zavarovanju delavcev in končno uredbo o pok. zav. nameščenecv. Želimo, da se delavska in nameščenecška uredba izdasta na enkrat.

Omenil je nato govornik še proti akcijo delodajalcev ter govoril o zboljšanju zakona. Ob zaključku je ugotovil, da so dosegle organizacije lep uspeh zaradi svoje enotne nastopa.

Takoj nato je bila z velikim aplavzom sprejeta sledeča

resolucija:

1. Razširjenje pokojninskega zavarovanja za zasebne nameščenecv je neodložljivo. Konferenca odposlancv vseh nameščenecv v državi, ki se je vršila v Zagrebu dne 13. IX. 1936, je dala tej zahtevi enoten in složen povdarek. Nobenega država ni več, da se g. minister za socialno politiko in narodno zdravje posluži pooblastila, ki mu ga daje § 89. finančnega zakona za leto 1936-37 in da izda izvršilno naredbu, s katero se razširja pokojninsko zavarovanje za nameščenecv na celo državo.

Pokojninsko zavarovanje naj izvajajo samostojni pokojninski zavodi v Ljubljani, Beogradu, Sarajevu in Novem Sadu ter Zagrebu, event. tudi

v drugih centrih države, kjer obstoje zato potrebni predpogoji.

2. Z izvedbo razširjenja pokojninskega zavarovanja ne smejo biti tangirane že pridobljene pravice zavarovanecv pri že obstoječih pokojninskih fondih posameznih gospodarskih podjetij. Vsi taki fondii naj se naredbenim potom izločijo iz imovine podjetij ter naj se formirajo v samostojna, pravna telesa. Imovina teh fondov naj se iz sredstev dotičnega podjetja naredbenim potom dvigne na ono višino, ki je na matematični bazi potrebna za kritje že obstoječih obveznosti podjetja do njegovih uslužbenecv.

Za primer likvidacije kaknega podjetja se morajo iz aktivne dotičnega podjetja pokojninskemu fondu tega podjetja prvenstveno predati vsi zneski, ki so potrebni, da so zasigurate nameščenecv vse pridobljene pravice.

Slager - opereta sezona!

V glavni vlogi poje znamenita
Jeanette Mac Donald
fenomenalna sopranista, nepozabna iz Leharjeve »Vesele vdove«.

Rose-Marie

Krasna vsebina, divne romantične naravne slike in očarljive popevke, ki bo osvojila občinstvo že prvi mah!
Jutri premiera v kinu Slugi!

Celje v luči kriminalne statistike

Celje, dne 13. januarja.

Predstojništvo mestne policije je sestavilo statistiko o poslovanju celjske policije v letu 1936. Najprej moremo ugotoviti, da se veliko Celje bliža prvič 20.000 prebivalcev. Na prvi pogled moremo sicer ugotoviti, da se ni v preteklem letu zgodilo v Celju nič kaj posebnega, vsaj velikih zločinov ni bilo. Kljub temu pa lahko na podlagi števil zapisemo dejstvo, da se Celjani v tem oziru niso pobožljali, temveč v glavnem še poslabšali.

Iz statistike razvidimo, da je bilo preteklo leto izvršenih v Celju 47 tatvin s skupno škodo 230.05 Din; (1. 1935. 219 tatvin, škoda pa 173.247 Din). Med tatvinami je bilo 18 vlomov, 26 žepnih, in 70 tatvin koles; raznih manjših tatvin je bilo pa izvršenih 333 Raznih prevar je bilo 89, poneverbe pa so v primeri z letom 1935, ko jih je bilo 83, padle na 35.

Prestopkov zoper življenje in telo je bilo storjenih 26 (prejšnje leto 11), od tega je bilo 13 težjih poškodb.

Nadalje je razvidno, da je bilo v preteklem letu na področju predstojništva mestne policije izvršenih 260 prestopkov zoper pravni red in mir, 270 radi vlačugarstva in potepuštvu. Policijski dnevnik zaznamuje dalje 3 tihotapstva saharina, 1 uboj, 6 prestopkov zoper življenje in telo radi odprave plodu, 10 prestopkov radi poškodbe tuje imetje, 13 zoper osebno prostost in varnost, 3 posilstva in 3 javna nasilstva, 12 raznih nesreč ter 148 raznih drugih prestopkov.

Gorelo je preteklo leto v Celju 9, vendar gre vedno le za manjše požare, saj znaša škoda skupaj 20.900 Din. Samomorov je bilo izvršenih 9, smrtnih nesreč je bilo 7. Sodišču je odala policija radi kaznivih dejanj 14 oseb, odgovonska postaja je odpravila v domače občine 162 oseb, iz Celja izgnanih je bilo 8 oseb. Sladkost policijskih zaporov je tokom leta okušalo 1161 oseb, 843 moških in 318 žensk. Posebno je poskočilo število policijskih prijav; leta 1935 je stražnica napravila 1427 prijav, zadnje leto pa 3528. Policiji je bilo prijavljenih 120 izgov in vrednosti 29.114 Din, najdb je bilo prijavljenih 103 v skupni vrednosti 12.750 Din. Stranke so dobile vrnjene svoje predmete v 85 primerih in skupni vrednosti okroglo 10.000 Din.

Pod krinko komunizma izganjajo naše ljudi iz Avstrije

Maribor, 14. jan.

V Avstriji so zopet začeli z izgoni naših državljanov. Skoraj vsak dan izročajo avstrijski obmejni organi našim oblastem v Mariboru izgnance, ki so živeli že desetletja v Avstriji, so imeli tam stalno zaposlitev in urejeno življenje, mnogi tudi že družine z mnogimi otroci. Se do nedavnega časa so izganjali naše ljudi, češ da so brezposelni in da jih ne morejo podpirati, ker imajo dovolj lastnih državljanov brez posla. Sedaj so si v Avstriji izmislili nov izgovor. Naše ljudi izganjajo, češ da so sami komunisti. Tako so te dni poslali čez mejo skupino rudarjev, ki so bili že od leta 1920 zaposleni v rudniku pri Weitzu na zapadnem Štajerskem. Vsi so imeli stalno delo, pa so jih lepega dne aretirali, češ da vršijo komunistično propagando. Imeli so jih zaprte 14 dni, nato pa so jih izgnali brez vsake preiskave, ki bi morala ugotoviti, če so v resnici komunisti in državi nevarni elementi. Izgnanci, ki so prišli v Maribor, so našim oblastem odločno zanikali, da bi se bavili s kakršnokoli politikom, najmanj pa jih je brigal komunizem. Slednjega so vzele avstrijske oblasti kot pretežo, da so lahko odstranile naše ljudi iz obratov, v katerih so pustili svoje najboljše leta.

Kongres jugoslovansko bolgarske lige

Beograd, 13. jan. AA. Od 16. do 18. januarja bo v Beogradu kongres Jugoslovansko-bolgarskih lig v Jugoslaviji, z namenom, da se ustanovi zveza lig in sprejmejo sklepi o enotnem delu z zvezo Bolgarsko-jugoslovanskih društev na Bolgarskem, ki bo na kongresu zastopana s 40 delegati.

Kongres bo otvorjen 16. t. m. ob 10 dopoldne v svečani dvorani Trgovske zbornice, popoldne pa bo konferenca zastopnikov obeh zvez.

Dne 17. t. m. ob 10.30 bo v Kolarčevem ljudskem vseučilišču svečana javna akademija s koncertnim delom. Na akademiji bodo sodelovali zastopniki obeh zvez in lig iz Sofije, Zagreba, Ljubljane in Beograda. V koncertnem delu nastopijo člani opere in drame narodnega gledališča v Beogradu in belgrajske pevsko društvo »Mokranjac«.

Istega dne popoldne ob 16 bo svečana seja zastopnikov obeh zvez v dvorani Trgovske zbornice, na kateri bodo sprejeli skupno resolucijo za nadaljnje delo in zblizevanje med Bolgari in Jugoslovani.

V ponedeljek, 18. t. m., priredi narodno gledališče svečano predstavo v čast kongresa in gostov iz Bolgarske. Igrali bodo uspelo bolgarsko igr »Mojstrie«. Začetek ob 20.

Za ta kongres je prometni minister dovolil vsem delegatom in udeležencem jugoslovanskih lig 50% popust. Na ohodni postaji kupijo udeleženci cel listek, s katerim se bodo lahko s potrdilom o sodelovanju na kongresu s strani belgrajske lige vrnili. Udeleženci morajo imeti članske karte svojih lig, da jih pokažejo na ohodni žel. postaji.

Popust velja za ohod od 14. do 16., za povratek od 18. do 20. januarja.

Pojasnila daje Jugoslovansko-bolgarska liga v Beogradu, Knez Mihajlova 8-1.

Ustanove ljubljanskega mesta za dijake Tehniške srednje in učence delovodske, moške in ženske obrtne šole so razpisane, in sicer šest mest za dijake tehnične srednje šole in štiri mesta za učence delovodske, moške in ženske obrtne šole v iznosu po 1000 din (en tisoč dinarjev) na leto. — Pogoji so razvidni iz razglasa na mestni občinski deski in v veži srednje tehnične šole.

3. Takoj po razširjenju zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenecv na vso državo naj se preide k novelizaciji tega zakona s tem, da se potom pooblastila v finančnem zakonu krog zavarovanecv razširi na vse nameščenecv, ki spadajo pod obrtni zakon, to je na trgovske sodrušnike, zobne tehnične in strojnike z izpiti in da se skrajša po sedanjem zakonu predvidena 40-letna čakalna doba, potrebna za dosego starostne rente.

4. Istočasno zahtevamo solidarnost z delavstvom, da se v smislu danih pooblastil v finančnem zakonu za leto 1936-37 takoj izvede tudi zavarovanje delavcev za starost, onemoglost in smrt.

Nato so govorili v imenu posameznih organizacij zasebnih nameščenecv gg. Pernišek, Mlinar, Savene in Gombač, v imenu Zveze pomočniških zborov g. Meliczer, v imenu bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov g. Vrančič, v imenu Zveze strojnikev g. Škerlj in v imenu nesamosojnih zobnih tehnikov g. Zupec. Vsi so podprli resolucijo in pa splošne zahteve slovenskih nameščenecv. V teh govorih se je izkazala popolna sloga vseh svetovnih naziranj in poklicev glede slovenskega stališča o razširjenju pokojninskega zavarovanja na vso državo.

Filmi,

ki jih velja videti...

ali ne videti

Ciganska postava. (Matica). Sovjetsko filmsko delo, ki kaže, seveda uspešen, boljševiški pozizkus, kako bi se dalo čudni ciganski brezdomski potepuski rod privezati na zemljo, na delo in na bivanje v enem kraju. Film je v tem oziru tendenčno deko. Takoj v začetku, ko pade med cigane kolhoznik Ivan z začudenim, nevšečnim obrazom in vidi, kako nemogoče pojme ima ciganski rod o sreči, že vemo, da bo kolhoznik Ivan tisti, ki bo odrešil ciganski rod njegovega tradicionalnega življenja v prepevačem potepanju in mu pokazal edini in pravi raj v kolhoz. Prizori v kolhoz so v tem smislu čisto plehko propagandni: cigana Jucka, ki pobegne iz rodu, sprejmejo v kolhoz nadvse slovesno ter ga z avtomobilom vozijo na polje in a polja. Nič ne de, da je avtomobil še iz časa tik po revoluciji, avtomobil je te in ni ciganski konj. Kolhoznik na polju v vrstah kose in pojo, kakor sobarice v najglavnejši opereti Anny Ondre, Ti in podobni prizori, preračunani na povprečni, pokvarjeni filmski okus zapadnega meščana, se od ostalega dela odražajo neresnično in nemogoče. Sicer pa nosi film kot napol folklorno, napol dramatično delo vse odlike ruskega filmskega ustvarjanja: pristnost igranja, širino prepreičevalosti. Tu vidimo cigane prvič take kakršni so. Ne v svilenih oblekah in z operetnimi gibi, kakor v nemških ali v američanskih delih, marveč umazane raztrgane in grde. Njihova pesem, ki spremlja vse dejanje, je k sreči tako pristna, da ne bo mogla postati slager. Film kaže tudi, da so Rusi ostali zvesti svoji fotografiki tradiciji in še zmeraj ljubijo povdaranje čustvenih in dramatičnih trenutkov s sorodnimi fotografiranimi naravnimi motivi. Posamezni igralci, ki film kljub kolektivnemu videzu nosijo in igrajo pravo cigansko dramo na prelomu iz divjega v urejeno življenje, so moštiri, ki jim pozna velika ruska dramatična šola. Delo bi človek označil za nekako vmesno stopnjo med folklorno, dramatično podano reportažo iz dočela tujega okolja in med poskusom kolektivnega propagandnega filma. V tem oziru je delo čisto svoje vrste, kakršnih v naših kinih ne vidimo dosti na leto.

Zasedanje turističnega sveta

Ljubljana, 14. januarja.

Ban dr. Marko Natlačen je sklical za ponedeljek 18. t. m. ob 9 dopoldne I. redno sejo Banovinskega turističnega sveta dravske banovine s sledečim dnevnim redom:

VIII. No. 223/1.

Vabilo

na I. redno sejo Banovinskega turističnega sveta dravske banovine, ki se prične v Ljubljani, v stekleni dvorani banke palače na Bleiweisovi cesti, dne 18. januarja 1937 ob 9 dopoldne.

Dnevni red:

1. Otvoritev zasedanja.
2. Turizem dravske banovine (pregled, stanje, potrebe). Delovni načrt kr. banske uprave za pospeševanje turizma in odnosno financiranje. — Ref.: načelnik dr. Marj.
3. Ustanovitev krajevnih turističnih odborov po vaških občinah. Pretres osnutka pravilnika o teh odborih s posebnim ozirom na vprašanje koordinacije, sodelovanja in financiranja obstoječih krajevnih turističnih društev. — Ref.: Ivan Gračnar, upravitelj zdravilišča Rogaska Slatina.
4. Pogostinstvo, pogostinsko šolstvo. — Ref.: Majcen Ciril, predsednik zveze združenj gostilniških obiri.
5. Zimski šport dravske banovine. — Ref.: dr. Ciril Pavlin, podpredsednik zimskošportne zveze.
6. Volitev poslovnega odbora in morebitnih odsekov (čl. 2. toč. 12. pravilnika), 2 overovateljev zapisnika in 3. rač. pregledovalcev (čl. 3. poslovnika).
7. Slučajnosti.

Ob neki razposajeni priložnosti je zaigrala slavna pevka **ANDRIENNE MADELON** svoj božanski glas! Mož, ki si ga je osvojil, je dobil z njim tudi lepo žensko — in mali intermezzo je bil zanj v veliko srečo!

TRESI RUDOLPH

Nova zvezda na filmskem nebu
novo odritjel

INTERMEZZO

Partner: **Albrecht Schönhals**
nepozaben iz »Mazurke«

Iz Cerknice

Cerknica, 13. januarja.

Nenadna smrt. Včeraj je občinski urad iz Begunji pri Cerknici sprejel obvestilo, da je v Pirotu nenadoma umrl Rožanc Jože. Vzrok smrti za enkrat še ni znan. Mogoče ga je na bolgarski meji kdo ustrelil, možna pa je tudi kaka druga nesreča. Jože, ki bi imel odslužiti rok 20. t. m., je bil zelo miren fant. Mesto vselega svidenja, so tako stari dobili žalostno obvestilo.

Glajna je pogorela. Okrog Cerknice je več hribov, ki so pokriti z grmovjem. Ker pa so tla ugodna za gozd, so nekatera zemljišča posadili z smrekovimi mladikami. Ker pa so ta zemljišča omejena z žico, je tu trava veliko večja kot drugje. Pred nekaj dnevi pa se je začel iz objekta na Gradšču na Slinivci dvigati dim. Nekateri ljudje so pohiteli na kraj požara, vendar ognja niso mogli udušiti. Škoda je velika, saj je zgorelo več sto dreves, ki so jih posadili lansko leto. Požar so bržkone zaneli otroci.

Kazni za devizne prekrške

Beograd, 13. januarja. AA. Finančni minister je kaznoval z denarno globo za kršitev deviznih določb tele osebe in tvrdke:

Arona Parda, Bitolj 300.000 Din.
Naima Berana, Skopje 300.000 Din.
Martina Ritonja, Gornja Radgona 30.000 Din.
Milena Mihajloviča, Beograd 5000 Din.
M. Sutar-Henrija Maira, javno trgovsko društvo v Ljubljani, 7000 Din.
Delniško društvo z predelavo turščice, Beograd 20.000 Din.

Vilima Spitzerja, Zagreb 35.000 Din.
Jožefa Kamhija, Bitolj 30.000 Din.
Leona Tornača, odvetnika, Ljubljana 4000 Din.
Ivana Jaxa in sina, Ljubljana 4000 Din.

RAZPIS

Mestna občina ljubljanska opozarja podjetja na razpis lesenih ograj ob Ljubljanci, ki je objavljen v »Slovenskem listu« št. 4, str. 15., z dne 13. jan. 1937.

Pristašem JRZ!

V nedeljo, dne 17. januarja, bo v Ljubljani veliko manifestacijsko zborovanje Jugoslovanske radikalne zajednice. Zborovanje priredi in organizira mestni odbor v Ljubljani. Začelo se bo ob 10. uri dopoldne v dvorani hotela »Union«. Po dosedajnih vesteh bodo govorili gg.: minister dr. Miha Krek, senator Franc Smoder in ljubljanski župan dr. Juro Adlešič.

Kdo je „šef slovenske opozicije“?

Ljubljana, 14. januarja.

Včeraj smo čitali izjavo, ki jo je dal odvetnik dr. Vekoslav Kukovec v Mariboru tamošnjemu dopisniku »Politike«. »Politika« imenuje dr. Kukovca za »šefa združene opozicije v Sloveniji«. Kakor pa izvemo, ostalim članom in pristaešem to »šefstvo« ni čisto prav, ker si ne vedo razlagati, kdo je g. dr. Kukovec pooblastil, da govori kot »šef opozicije«. So tudi v Ljubljani in drugod po slovenski deželi gospodarje, ki tudi mislijo o sebi, da so »šefi opozicije« in da torej g. dr. Kukovec more govoriti samo v svojem lastnem imenu in izražati samo svoje osebno mnenje. Hudo kri je povzročilo med posameznimi gospodi zlasti prikazovanje g. dr. Kukovca o načinu, kako ga obveščajo vsi mogoči politični ljudje o položaju. Zatrjuje namreč, da iz dr. Kukovečve izjave izhaja, kakor da je on steher opozicionalstva v Sloveniji in da med tem stebrom in dr. Mačkom ne prestando dirkajo kurirji, ki da imajo od samega dr. Mačka nalogo, da dr. Kukovca za točno informirajo o politični situaciji. Kakor da bi dr. Maček res imel interes na tem...

**Naročajte in širite
Slovenski dom!**

Kulturni koledar

Janez Mihelič

14. jan. 1750 se je rodil pri Kropi nabiratelj pregovorov Janez Mihelič. — Gimnazijo je študiral v Ljubljani, prav tako teologijo, ki jo je končal 1775. Najprej je bil kaplan v Rogatcu, potem župnik v Radečah od 1790 pa dekan v Svibnem. Umrli je po letu 1792. — Čeprav je vplivala na Miheliča avstrijska janzenistična šola, vendar ga ni mogla popolnoma pridobiti do se. Ta vpliv pa je posebno paraliziral Pohlina, ki ga je pridobil najbrže že pred 1775, da je začel zbirati slovenske pregovore. V tem času je najbrže tudi nastala »Mila pesem, katiro je k hvali teh pregovorov pejo in ki je izšla v 1 zvezku Pisarnice. — Mihelič je sicer opustil slovensko verzifikacijo, vendar pa je še naprej zbiral pregovore, ki so morali narasti v veliko zbirko. Na žalost se je ta zbirka po njegovi smrti izgubila in jo kljub Dobrovškemu, Kopitarjevu in Zoisovemu zanimanju ni našla. — L. 1869 je celo izrekel nekatero pomislek proti zedinjenji Sloveniji in l. 1871 se ni udeležil od Slovenskega kluba sklenjene abstinence in je bil zaradi tega z glasovi ital. poelencev izvoljen v državni zbor. Da bi opravičil to svoje ravnanje, je napisal brošuro: »Odgovore, ki ga pred ljudmi ni opravičila.« Napisal je knjigo: Kras in njegove razmere (V Trstu 1884).

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 14. januarja: Feliks, muč.
Jutri, petek, 15. januarja: Pavel, muč.

Nočno službo imajo lekarnarje: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trunkoczy, Mestni trg, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Drama: Na ledeni plošči. Red. Četrtek.
Opera: Pri tleh mladenkah.
Kino Union: Moskva—Shanghai.
Kino Matica: Ciganska postava.
Kino Sloga: Upornikova hči

*** KINO ***
TEL. 22.21
UNION

Danes nepreklicno poslednjič
Pola Negri
velika umetnica v sijajnem filmu
Moskva - Shanghai
Zadnja prilika, da si ogledate lepi film

TEL. 27.30
SLOGA
Samo še danes si lahko ogledate malo
SHIRLEY TEMPLE

Upornikova hči
Ne pozabite, temveč kupite si takoj vstopnice!

TEL. 21.24
MATICA
Prvi izvrstni rusko-sovjetski film v sezoni!

Ciganska postava
Lela Černaja
Predstave ob 16, 19, in 21. uri

»Drugo predavanje iz ciklusa predavanj Danice, Savice in Zarje bo v četrtek, 14. t. m., v beli dvorani hotela »Union« ob 20. Predaval bo g. prof. Vodnik France o Mahničevu. Dolžnost članov je, da se predavanje udeležijo, za novince pa je udeležba strogo obvezna. Vabimo tudi SKAS in vse, ki se za predavanje zanimajo.

Ljubljansko gledališče

DRAMA
Začetek ob 20 uri
Četrtek, 14. januarja: Na ledeni plošči. Red. Četrtek.
Petek, 15. januarja: Zaprtó.
Sobota, 16. januarja: »Dež in vihar«. Premierski abonma.
Nedelja, 17. januarja: Ob 15 »Kralj z neba«. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.
Ob 20 »Korajža velja!« Znižane cene od 20 Din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20 uri
Četrtek, 14. januarja: Pri tleh mladenkah. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Popust za abonente.
Petek, 15. januarja: Zaprtó.
Sobota, 16. januarja: »Hovansčina«. Red B.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 4. jan. ob 20: »Kadar se utrga oblak.« Red A.

Kdo med vami ve...

... katerih roke so najmočnejše in kateri se prav radi mahajo. Lestvica njihove jakosti je: Težka: 1. James Braddock, 2. Max Schmeling, 3. Joe Louis. Poltežka: 1. J. H. Lewis, 2. Bob Alin, 3. Al Gainer. Srednja: 1. Freddie Steele, 2. Teddy Varoz, 3. Ken Overlin. Welter: 1. Barney Ross, 2. C. Garcia, 3. Jack Maccloll. Lahka: 1. Lon Ambers, 2. Eddie Cool, 3. Pedro Montanz. Pero: 1. Petey Sarron, 2. Freddie Miller, 3. Henry Annstrong. Bouton: 1. Sicto Escobar, 2. H. Jettra, 3. Sangciilli. Mucha: 1. Schmall Montana, 2. J. Warnock, 3. Benny Lynch.
... da so Japonci povabili nemško nogometno reprezentanco, ki naj bi meseca septembra tega leta odigrala nekaj tekem pri njih in tudi v Mandžuriji. Z ozirom na ravnokar sklenjeno prijateljstvo med Nemčijo in Japonsko, je to vsakogar razumljiv korak.
... da je bila odigrana prva nogometna tekma v Angliji in sicer 26. oktobra 1863. leta. 16. oktobra 1871 je bil kupljen prvi pokal angleškega čupa. 1873 je bil prvi reprezentativni match med Anglijo in Škotsko. 17. maja 1888 pa je bila osnovana angleška liga.

Naročajte Slovenski dom!

Slovenija v megli prahu

Ljubljana, 14. januarja.

Letos imamo prav svojevrstno zimo; namesto snega, ki naj bi pokrival ne samo hribe, ampak tudi doline, imamo povsod v dolinah kopno, po cestah pa prah, kakor sredi poletja ali pa še več. Gorenjska je podobna — kar se cest tiče — najhujšemu poletju, ko smo navajeni gledati za avtomobili cele oblake prahu. Motociklisti se vračajo te dni z Gorenjske vedno vsi prašni, kakor poleti. Ljubljana sama ni nič na boljšem. Čim po ulici zavije avtomobil s kolikičak večjo brzino, že se dvigne prah in sicer huji kakor poleti. Poleti so bile namreč ceste večinoma poskropljene in je škropljenje tudi kaj zaleglo. — Sedaj pa bi bilo škropljenje popolnoma brezuspešno oziroma bolj škodljivo, kakor koristno. Saj lo vidimo na tistih ulicah, ki jih kljub mrazu tudi sedaj škropijo. Ne traja namreč dolgo, ko postane na ulici, ki jo polijejo, kmalu za tem taka poledica, da je nevarno stopati po ulici. Se nevarnejše je to za motorna vozila, ki pripeljejo iz kopne ulice na ledeno, ne da bi mogla razliko pravčasno opaziti. Za motocikliste pomeni to največjo nevarnost, posebno na križiščih, kjer je treba napraviti zavoj.

Maribor, 14. januarja.

Tujec, ki pozna Maribor kot snažno mesto s čistim, zdravim zrakom, pa ga sedaj zopet obišče,

Živinoreja v Slov. goricah

Sv. Ana v Slov. gor. 14. jan.

Živinoreja je ena najvažnejših panog kmetijstva v sedanji dobi in zavzema prvo mesto tudi v Slovenskih goricah, kjer tvori glavni dohodek našemu kmetu. Zato je ta panoga tudi dobro razvita. Ko pogledamo na razvrstitve te važne panoge, vidimo, da zavzema v tej pokrajini prvo mesto goveja živina, ki je v zadnjem času znana po raznih dobrih pasmah, na pr. goji se predvsem pingavska, znana pa je tudi simodolska in marljadvorska pasma. Govedoreja pa je po nekod pričela v zadnjih letih propadati, vzrok temu so bile v glavnem slabe cene živine. Naš kmet je zaradi tega vedno bolj obupaval in pričel zanemarjati kljub slabim cenam našim kokošjerejem lepe denarje.

se gotovo začudi: mesto se nahaja neprestance v megli, pa v megli prav posebno nadležne vrste. Zavito je noč in dan v oblake prahu, ki ga vedno sproti dvignejo s cest raznovrstna vozila. Za vsakim avtomobilom in motociklom, celo za konjskimi vpregami in za kolesarji, se vije oblak prahu. Mestni avtobusi, ki prihajajo zjutraj iz garaž svetli in osnaženi, so že čez pol ure pokriti s sivo prašno plastjo. Šoferji morajo z avtobusi posebno zavito voziti, da jim prah preveč ne vdira v vozove kadar odpirajo na postajah vrata. Reveži pa so, ki kolovratijo po netlakovanih cestah in pa stanovalci hiš ob ulicah, kjer ni tlaka, pa je na njih velik promet. Zlasti so prizadeti s prahom Glavni trg, Koroska cesta in Tattenbachova ulica, potem pa vse glavne prometne dovodne žile v predmestjih. Tam sploh ni mogoče stanovanj zračiti, ker se preveč zaprašijo. Take nadloge Mariborčani dosedaj sploh nismo bili navajeni. V poletju mestna občina vzorno škropi ulice večkrat na dan, tako da na njih skoraj ni prahu. Škropilni avtobusi vozijo tudi v okolico ter škropijo glavne ceste. Sedaj pa je škropljenje nemogoče, ker bi povzročilo samo poledico, prahu pa ne bi pregnalo. Nekateri predlagajo, naj bi občina glavna vozlišča prepajala z oljem; pa tudi to bi najbrže le malo pomagalo. Edina od pomoči bi bil sneg, katerega pa, kakor izgleda, zmanj pričakujemo.

menjena pasma, in druge mešane pasme. Izvzoz prašičev je vsako leto visok, posebno kadar so boljše cene. Po nekaterih krajih pa se v zadnjem času pojavlja pogostoma svinjska kuga, pred katero imajo naši ljudje največji strah.

Važna panoga kmetijstva je tudi kokošjereja. Goji se pred vsem štajerska kokoš in razne druge pasme. V slabih letih je ta panoga doprinala kljub slabim cenam našim kokošjerejem lepe denarje.

Znano je tudi čebelarstvo povsod, saj so naši kmetje bili že od nekodaj dobri čebelarji. V zadnjem času se je ta panoga še bolj razvila. Največ zaslug v čebelarstvu ima v Slov. goricah pokojni Jurandič, strokovni čebelarški potovalni učitelj pri Sv. Antonu v Slov. gor., ki je umrla leta 1935.

Ko so sedaj cene živine znatno poskočile, se je naš kmet pričel zopet pridno baviti z govedorejo. Ko se sedaj dvigajo cene, pa se pojavlja skrb, da bo živine za prodaj celo primanjlovalo. Napredek so pa pospešile v veliki meri kmetijske strokovne organizacije, kot: kmetiska zveza, živinorejska selekcijska društva ter družbe za pospeševanje svinjereja in čebelarstva. Organizacije prirejajo tudi stalne strokovne živinorejske tečaje. Živinoreja, predvsem v revnih pokrajinah, vidoma raste, ker se kmet poslužuje vseh ugodnosti, da dvigne to panogo na višjo stopnjo v svojo veliko gospodarsko korist.

Športne vesti

Po poročilih zagrebških časopisov je akcija mariborskih nogometnih klubov za odcpitev od ljubljanske nogometne podzveze propadla, ker predlog ni bil sprejet na obnem zboru JNZ. Dalje poročajo »Novosti«, da za enkrat mariborski klubi nimajo več namena, da bi se pridružili zagrebški nogometni podzvezi, pač pa da bodo še nadalje stremeli za tem, da se bodo izpremenile razmere v ljubljanski podzvezi v njihovo korist.

Seveda morajo Zagrebčani ob takim poročilu tudi dati moralne lekcije ljubljanski nogometni podzvezi, naj vendar odprejo in naj ne dela tako, kot dosedaj v pogledu mariborskih klubov. Mi vemo, da je prišlo do nesoglasij, ki se pa bodo brez dvoma tudi uredila, tako da ne bo več nasprotstev, poudarjamo le, da prav tako nasprotstev pozna belgrajska podzveza in da imajo Zagrebčani sami doma dovolj neprijetno afero med Hajdukom in Gradjskim in da so stvari, ob katerih vedno pride do nesoglasij, v svoje močnejših podzvezah kot so belgrajska, zagrebška in naša podzveza. Vendar smo pa daleč od tega, da bi dovolili, da bi nam Zagrebčani dajali moralne lekcije, če pride do kakih nesoglasij. Svoje športne razmere bomo že znali urediti sami doma v naše popolno zadovoljstvo. Naš šport v nobenem pogledu ne rabi tujorjev, bodisi s te ali one strani.

Od 23. do 31. januarja bo mednarodni športni teden v Garmisch-Partenkirchenu — torišču lanskim olimpijskih iger. Prireditelj obeta biti precej velika, ker so že dosedaj mnoge države prijavile svojo udeležbo. Tekme se bodo vršile v vseh panogah zimskega športa, razen v vožnji z bobom. Dosedaj je prijavilo svoje tekmovalce 8 držav: Jugoslavija, Norveška, Italija, Avstrija, Anglija, Madžarska, Švica in Nemčija. Ta športni teden bo skoraj izgledal kakor lanske zimske igre, seveda ne v tako veliki zasnovi.

Josip Bradl, lanski planiški zmagovalec, je letos že na dveh mednarodnih skakalnih tekmah odnesel prvo mesto. Tako prvič v GA-PA, kjer je na veliki skakalnici dosegel daljavo 76 in 77 m, dočim je Norvežan Sörrensen dosegel šele šesto mesto s skoki 69 in 68 m. V točkah izražena zmaga Bradla se je glasila 225,9, Sörrensen pa je dosegel 209,1 točko.

Da pa Bradlova zmaga ni bila slučajna, dokazuje nedeljski mednarodni »Julius Moroc« memorial in Innsbrucku, kjer je tudi na veliki Bergisel skakalnici s skoki 72,5 m in 73 m in s točkami 228,2 dosegel prvo mesto. Tudi v tej skakalni tekmi je Sörrensen zasedel šele šesto mesto z 211,1 točko in s skoki 68,5 m in 67 m. Lanskega planiškega zmagovalca moramo torej smatrati za enega najboljših skakačev in njegova lanska zmaga v Planici ni bila nič slučajna.

zagrebške Sparte, možto, ki je dosedaj še vedno upravičilo sloves, ki ga uživa v zagrebškem športu.

Mošto sestoji iz znanih odličnih igračev kot na primer Wolf, Urbančič, Stankovič vsi znani zagrebški reprezentativci, dalje igra v moštvi znani Belak, bivši član ljubljanske Ilirije, stebel moštva pa je naš dober znanec Maks Mihelič stari internacionalca in državni reprezentant, ki je nedavno prestopil iz Gradjskega v Sparto. Vsa ta znana imena so nam jamstvo, da je imel Hermes pri izbiri nasprotnika srečno roko. Tudi možto Hermeza nam je v zadnjih tekmah dokazalo, da pod novim vodstvom prav dobro napreduje. S pritegnitvijo Svetica Rakfota, je pridobil odličnega vodja napada, s čemer se je iz moštva odpravila tudi že stara rak-rana: sterilnost napadalnega kvinteta. Torej prilike dovolj za našo športno publiko, ki si želi močnih in lepih iger.

Od tu in tam

Pogajanja med KID in njenim delavstvom za sklenitev nove kolektivne pogodbe se, kakor smo že večerj napovedovali, še nadaljujejo. Včeraj so bila prekinjena od dveh popoldne, danes pa se nadaljujejo od devetih. Izkazalo se je, da bi bilo potrebno, da bi pogajanja vodil kak odposlanec oblasti. Pri večeršnjih razpravah je vzbudila pozornost izjava zastopnika KID, da bo podjetje ustanovilo na Jesenicah lasten konzum, da bi na ta način znižalo cene življenjskim potrebščinam, ki da so v nekem jeseniškem konzumu predrage.

Kokainska afera, ki je danes zopet pred sodiščem, je že vse dni od začetka razprave vsesplošni predmet razgovorov v ljubljanskih družabnih krogov. Po še ne potrjenih vesteh, se je prijavitlo državnemu pravdniku več oseb, ki so s stotako postale žrtve kokainskih goljufov. Za je sleparije oblasti doslej še niso vedele oziroma še niso imele točnih podatkov. Kakor slišimo, naj bi dosegla skupna vsota vseh prevar, ki so dolezly znane, blizu 200.000 Din. Kakor kaže, bo sodna razprava ojuščila še druge oškodovance, da se bodo prijaviteli oblastem.

Novi upravnik ljubljanske bolnišnice g. dr. Vladimir Ferlan, dosedajni sanitetni polkovnik v p., je ta teden nastopil svoje novo službeno mesto ter je že prevzel posle.

80 do 100 bolnikov sprejme dnevno ljubljanska splošna bolnišnica. Od novega leta do sedaj jih je sprejela že 1150. Prostori so prenatrpani in nihče ne ve izhoda iz tega neizmerne stanja v naši bolnišnici.

Občni zbor SSK Maratona, čnega najgilejnih mariborskih športnih klubov bo 20. januarja t. l. Zanimavo je, da so se ustanovili in vsi nadaljni občni zbori tega kluba vršili vedno 20. januarja.

Šest dni je trajala konferenca jugoslovanskih škofov v Zagrebu pod predsedstvom nadškofa dr. Ante Bauerja. Včeraj je bil zaključek. Delal je le še odbor, ki bo danes izdal obvestilo za javnost.

Šest ur je divjal požar v skladišču »Posavine«, tovarne za upoginjno pohištvo v Zagrebu. Ogenj je najbrže nastal zaradi kratkega stika. Opazil pa ga je sluga, ki je prišel zjutraj prvi na delo. Ko je odprl vrata skladišča, je bilo znotraj že vse v dimu. Škode je več kakor milijon.

Dalmatinski vinogradniki so začeli odločno protestirati proti vsaki trošarini na vino. Nasprotujejo bodisi državnim, bodisi banovinskim ali pa občinskim. Predlagajo pa, naj se mesto tega uvede drug davek, ki ga bodo pravično razdeljena plačevali vsi državljani.

Nemški filmski operaterji so nekaj tednov posnemali vse zanimivosti kar jih je v Sarajevu. Izdelali bodo nekaj kulturnih filmov. Iz Sarajeva pa so odpotovali na Hvar, odotd pa na Korčulo. Tudi tdo bodo posneli nekaj slik za iste namene.

Spomenik znanemu madžarskemu vojskovodji in borcu proti Turkom, Sibinjaniu Janku, bodo popravili v Zemunu. Na hribu blizu mesta je stal nekaj Sibinjaninov dvorec, ki so ga pa Madžari l. 1896 podrli in na istih tleh postavili velik spomenik v obliki trdnjave. Vojna pa je to trdnjavo močno poskodovala, vendar so jo pred nekaj leti toliko popravili, da so vanjo namestili vojaško radiotelegrafsko postajo. Če bi se pa rušenje nadaljevalo, bi bile v nevarnosti mnoge hišice v neposredni bližini. Zato bo občina popravila spomenik.

Skoraj vsi funkcionarji vojvodinske občine Crna Bara sede sodiščem. Razprava je v toliko bolj zanimiva, ker bo sodišče zaslišalo skoraj 500 prič. Obtoženci so na debelo porejali dokumente, denar, goljufali stranke in podobno. Razprava bo trajala še nekaj dni.

V Splitu brez prenehanja tvorijo pšenico na tovrne ladje. Anglija, Francija in Nemčija so kupci. Vsa razpoložljiva skladišča so polna, ker pa je naročenega blaga toliko, da ga ne morejo spraviti vanje, uporabljajo za skladišča večje ja-drnice.

V Bosni je zapadlo zadnje dni toliko snega, da so resno ogrožene vse prometne zveze. Vladi prihajajo z velikimi zamudami, ceste so ponekod že neprehodne. Avtomobilski promet je na mnogih krajih sploh uknjen. Istočasno pa je na morju divjala huda burja, da je preprečila lov na ribe, parnikom pa povzročala zamude.

V Čakovcu so v zadnjih mesecih doživeli več tatvin. Končno so le izdelili prave storilce, glavnega pa v osebi sicer uglednega meščana Alojzija Velmarja. Ta mož je bil podnevi v svojem obrtni in hišni posestnik. Ponoči pa je s svojem pomočnikom praznil trgovino po mestu. Bil je zraven še tako predrzen, da je nekega dne izvabil na dvo-rišče svoje hiše prašiča iz svinjaka v frančiškanskem samostanu, nakar ga je s kladivom pobil. Potem je priredil pojedino, na katero pa je povabil tudi dva frančiškana.

Finančni odbor Narodne skupščine se bo v kratkem sestal, da bo pretrسال predlog državnega proračuna, kakor ga je bil predložil finančni minister dr. Dušan Letica. Plenum Narodne skupščine se bo pa s proračunom bavil najbrže februarja meseca.

Javnost ne ve še nič jasnega in točnega o sklepih, ki so jih naredili zemljoradniški poslanci, ki so bili izvoljeni na opozicijski list dr. Mačka. Pred dnevi so imeli namreč svoj sestanek pod vodstvom Jovana Zdravkoviča. Brčkone so se me-nili o tem, kakšno stališče bi zavzeli k bližnjim pogajanjem med JRZ in dr. Mačkom. Teh poslan-cev je osem in so bili izvoljeni v Črni gori in Srbiji. Med njimi prevladuje pripravljenost, da bi šli v skupščino in tam nadaljevali z delom za sporazum med Hrvat in Srbi.

Včeraj zjutraj se je dogodila v Zagrebu v Zvo-nimirovi ulici strahovita eksplozija. Eksploziral je plin v stanovanju zagrebške trgovke Boriske Ben-šič. Eksplozija je bila tako huda, da je raznesla vse, kar je bilo v stanovanju. Na srečo je bila grajena tako trdno in solidno, da niso bili prizadeti tudi še drugi stanovalci. Trgovka je obupala nad svojim življenjem in je zvečer, ko se je vlegla v posteljo, odprla plinsko cev. Še prej pa je napisala dvoje poslovnih pisem, po katerih so mogli po eksploziji ugotoviti pravi vzrok nesreče. Zjutraj zgodaj pa je prišel pred trgovino stanovanje in inkasant trgovine s pisalnimi stroji »Matadore« in pozvonil. Iskra, ki je skočila iz zvoneca, pa je vnela plin, nakar je v hipu sledila eksplozija. Pri-tisk je bil tako hud, da je inkasanta z vrati vred, za katerimi je stal, vrglo skoraj v nasprotno stan-ovanje. Težko ranjenega so ga prepeljali v bol-nišnico, vendar ni upanja, da bi mu rešili živ-ljenje. — Eksplozija je stanovanje popolnoma opustošila.

Razkošje potujočih hotelov

Navadni ljudje, ki se jih je tako rekoč že kar prijel naziv »mali ljudje«, imajo le redkokdaj priliko, pa tudi potrebo, da se vozijo z vlakom. Se takrat, kadar sede v železniškem vozu, se jim tako potovanje zdi kar nekaj odveč in so tudi prepričani da to ni zanje. Zato se jim tudi zdi tem bolj brez potrebe in naravnost neumno, da so celo na vlakih uvedli posebne jedilne in spalne vozeve. Razkošnost teh voz govori namreč o čisto nečem drugem, česar je pa navajen tako imenovani »mali človek«. Vendar pa, ne da bi morda zagovarjali tovrstno veliko razkošje, ki je našlo mesto tudi že na železnici, pa se zdi, da so že pred nekaj desetletji taki spalnii in jedilni vozovi postali naravnost potrebni. Kdor veliko potuje in presedi večkrat tudi po več dni na vlaku, je že imel priliko okusiti, da uvedba jedilnih in spalnih voz ni tako nesmiselna in nepotrebna, kakor bi se to na prvi pogled zdelo človeku, ki je pogledal le malo dalje, kakor čez mejo svojega rojstnega kraja. Drugo pa je seveda vprašanje, če bi se navaden človek, ako bi moral večkrat napraviti kako daljšo pot z vlakom, mogel poslužiti vseh teh ugodnosti, kakor se jih lahko neovirano in brez strahu, da bodo preveč zapravili, petični magnati.

Prvi spalnii vagon I. 1905

Danes smo prišli — lahko rečemo — že tako daleč, da si prav težko predstavljamo železniški promet brez jedilnih in spalnih voz. In vendar ni še tako dolgo, ko teh niso poznali niti v najbolj modernih državah, niti ne v Nemčiji, kjer luksuz in tehnika nista ravno na zadnjem mestu. Se za mnogo bolj potrebne stvari, kakor so jedilni in spalni vozi na železnicih, niso imeli konec prejšnjega stoletja prav nobenega smisla. Le tako se je moglo zgoditi, da n. pr. v Nemčiji leta 1860 ni bilo na železnicih nobenih stranišč. Za vse to takratno prusko prometno ministrstvo ni imelo nobenega smisla, razumljivo, da ga je imelo za kaj podobnega, kakor so spalnii ali jedilni vozi na železnicih, še manj.

Zanimivo je ugotoviti, kdaj so se sploh prvič pojavili na evropskih železnicih jedilni vozi in kje so se jih posluževali najprej. To je bilo seveda spet v Nemčiji, vsaj tako Nemci trdijo. To je bilo na neki berlinski progi, in sicer že l. 1905. Tedaj pa še niso imeli v ta namen prav posebno izdelanih jedilnih vozov, pač pa so priključili vaku kar navaden osebni voz, ki so ga malo preuredili. Ti posebni vozi so postajali od tedaj vedno bolj popolni in tudi vedno bolj podobni pravim jedilnim vozovom. Vedno več je bilo smisla in potrebe zanje.

V Berlinu je bila leta 1916 ustanovljena posebna akcijska družba z imenom »Mitropac« (Mittel-europäische A. G.), ki si je postavila za nalogo, da preskrbuje in oskrbuje posebne jedilne vozeve, ki so priključeni »boljšim« vlakom. V dveh desetletjih svojega obstoja je ta družba napravila velik korak naprej kljub svetovni vojni in krizi, ki je zatem nastala. Železniške vozeve »Mitropac« vidimo danes na vseh nemških progah in lahko rečemo, da nimajo konkurence.

Veleobrat „Mitropac“

Ime »Mitropac« pa ni znano samo v Nemčiji. Velik del tovrstnega obrata je tudi v inozemstvu

Petrolejski vod iz Iraka v palestinsko pristanišče Haifa gori. Najbrž so ga zažgali uporni Arabci.

v rokah te družbe. Na zahod vozijo vozi »Mitropac« do Amsterdama, Vlissingena in Hoek van Holland ter tako ustvarjajo zvezo z angleškimi otokom. Proti jugu vidimo te vozeve na progah proti Zürichu, Luzernu, Churu, Luganu in Ženevi, kjer se jih v velikem številu poslužujejo potniki, ki prihajajo iz Italije ali pa potujejo tja. Na jugovzhodu vozijo »Mitropac«-vozi proti Dunaju, Bagasteinu in do svetovno znanih češkoslovanskih toplic. Brez njih niso tudi severne proge, ki vodijo proti nordijskim pokrajinam.

Ze iz te obširnje mreže, ki jo spletajo železnice, katerim so priključeni omenjeni spalnii in jedilni luksuzni vozi, se da lahko razbrati, da omenjena družba dela v velikem obratu. »Mitropac« ima danes okrog 700 voz. Ze ta sama skromna številka lahko precej krepke pove, kako krepke korenine je to podjetje dobilo v borih 20 letih, odkar obstoja. Železniški vozi »Mitropac« napravijo povprečno vsak dan okoli 227.000 km poti. Če bi en sam voz moral napraviti to progo, bi prišel v enem samem dnevu petkrat okoli zemeljskega ravniška. Vsak dan pogosti »Mitropac« v svojih luksuznih vozovih nad 50.000 ljudi, torej ne dosti manj, kakor ima n. pr. Ljubljana prebivalcev. Vsako leto spi približno 1.000.000 potnikov v teh spalnih vozovih, kar bi se z drugimi besedami reklo, da jih prespi vsako noč v teh potujočih

hotelih okoli 3000 in da je za toliko ljudi treba vsak dan imeti pripravljene najudobnejše postelje. Pomožnega osebja, ki opravlja svojo službo po spalnih in jedilnih vozovih, je tudi okrog 4000. Pravijo, da ta služba ni kar tako lahka, o čemer da se je lahko prepričal vsak, ki je vsaj enkrat bil gost teh jedilnih ali spalnih voz. »Mitropac« pa tudi nemalo skrbi za pravilno vzgojo svojega osebja, ki naj v popolno zadovoljstvo visokih potnikov opravlja svojo službo.

Hotelska organizacija po vlakih

Da ta služba primerno in zadovoljivo funkcionira, je vsekakor potrebna prvovrstna organizacija. In taka tudi je. Vso to službo opravlja nič manj kot 25 oddelkov in postojank v inozemstvu in doma v Nemčiji, in oskrbuje luksuzne vozeve tudi z živili, perilom in drugim. V Berlinu, Hamburgu in Frankfurtu o. M. imajo posebne kuhinje, v katerih pripravljajo najraznovrstnejše zelenjave, juho in meso. V Münchenu imajo na glavnem kolodvoru veliko skladišče, ki je zgrajeno tako, da se v njem lahko za daljšo dobo ohranjajo v svežem stanju meso in druga živila, ki se rada prehitro pokvari. Poleg tega pa tudi različne piščice, ki se morajo držati na primerno toplem ali mrzlem prostoru. Množina teh jedi, ki so namenjene za goste luksuznih vozov tudi na zelo oddaljenih progah, se komaj da primerjati z ono, ki je potrebna za potrežbo v enem najbolj obiskanih hotelov.

Vse to bodo zopet najboljše pokazale številke: Vsako leto n. pr. potujejo v »Mitropac« vozovih okrog 5 milijonov steklenic piva (najbrž ni najslabše vrste) in tri milijone steklenic mineralne vode. Konzerv pojedjo po teh luksuznih vozovih za več ko tri milijone dinarjev, mesa porabijo kakih 53.000 kg na en sam mesec, istočasno pa 6000 kg kave, deloma po jedilnih vozovih, deloma pa zjutraj v spalnih vozovih.

17.000 prtov opranih v enem dnevu

Vzorna je tudi snažnost, ki vlada po jedilnih in spalnih vozovih. Veliko perila je prvi pogoj za to. Tega je kar cele gore. Poleti je v pranju vsak dan 4000 prtov in 25.000 prtčkov, ki se rabijo pri jedi. Eno najmodernejših tovrstnih pralnic imajo v Berlinu. Tam operejo dnevno okoli 2000 namiznih prtov in okrog 15.000 prtčkov.

Tudi za vsa popravila in celo za izdelavo novih jedilnih in spalnih voz skrbi družba »Mitropac« sama. Skoro vsa popravila in nove naprave se izvršujejo v Faltenseeu pri Berlinu ali v Gotha.

Tudi „leteči“ hoteli

Kakor ima »Mitropac« glavno besedo pri vsem, kar se nanaša na oskrbovanje jedilnih in spalnih voz na vseh nemških železnicih, tako se zna v kratkem tudi zgoditi, da si bo pridobila monopol tudi pri »letečih kuhinjah«. Take »leteče kuhinje« imamo namreč danes, in to že v pravem pomenu

Prizor iz stavke avtomobilskega delavstva v Ameriki, kjer je v tovarnah prišlo do krvavih bojov s policijo.

besede. Pri »Lufthansic« ima »Mitropac« že glavno pravico gostiteljstva, pa tudi že pri nekaterih drugih letalskih družbah.

Kdor je videl prve vozeve po železnicih, ki so bili nekaki predhodniki modernih spalnih in jedilnih vozov, bo gotovo moral ugotoviti velik napredek, ki so ga zaznamovali v Nemčiji na tem polju. Ce je to res tako velik napredek, ki je bil tako nujno potreben, da se ne bi moglo brez njega po moderno živeti, je drugo vprašanje. Vsekakor pa je vse razkošje, ki ga je toliko ne samo po omenjenih jedilnih in spalnih vozovih, pač pa mogoče drugod še več, ena izmed onih resnic, ki posebno v današnjih časih, ko dostikrat ni niti najpotrebnejšega, tako »bodejo v oči«.

Obvestila

Nova veselisa v radijskih valovih je naslov predavanja, ki ga bo imel z. univ. prof. ing. Marij Osnina na XLV. prosvetnem večeru v petek 15. t. m. v središnji dvorani hotela Union. Minulo je komaj dobrih 20 let odkar poznamo prenos zvoka in glasu po radijskih valovih. Nobena iznajdba ni v par desetletjih osvojila toliko sveta in pritegnila s sodelovanju toliko umetnikov, kakor je to storila nova veselisa v radijskih valovih. V njeno skrivnostno delovanje v postanek in razvoj nas bo popeljal največji naš strokovnjak na tem polju, ki vodi tudi tehnično slovensko Radio oddajno postajo od njenih prvih začetkov. S poizkusi in slikami bo g. predavatelj raztolmačil to veseliso poslušalcem, katere vpljudo vam bomo, da se tega zanimivega predavanja v čim večjem številu udeležite. Predprodaja vatopne v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7. Sedeži 3 Din, stolišča 2 Din, za dijakne 1 Din.

Slavni čelist Slavko Popov, ki bo koncertiral jutri ob 20 v Filharmonični dvorani igra poleg dveh

Novoletni diplomatski sprejem pri Hitlerju, ki je razčistil francosko levicarsko gonjo po marokanski nevarnosti.

velikih del Beethovna in Saint-Saensa naslednja dela: Drugi del otvori Bruchov Col Nidrei, ki je napisan na podlagi hebrejske melodije. Kot skladatelj je Max Bruch znan po svojih bogati iznajdljivosti, posebno v melodiki. Sledi Schumannova Sanjarija, ki je splošno znana in zelo priljubljena ter je predelana skladbica iz Schumannovih Otroških slik. Na sporedu imamo tudi dva Slovana Moskovskega in Rahmaninova, ki nam pokazeta priložnostno rusko instrumentalno ustvarjanje. Fauré je Francoz ter so njegova dela izredno barvita. Koncertni spored zaključuje Popperjeva Pesem, ki je bil najslavnejši čelist svoje dobe ter je s posebno ljubeznijo pisal skladbe za čelo in klavir. Na koncert odličnega čelista opozarjamo in vpljudo vamimo. Predprodaja v knjigarni Glasbene Maticе.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcencijem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo 10 Din.

Cetrtek, 11. januarja: 12. Koncertni plesi (plošče) 12.45 Vreme, poročila — 13. Čas, sporod, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 14. Vreme, borza — 18. Koncertni plesi (Radijski orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (tr. dr. Rudolf Kolaric) — 19. Čas, vreme, poročila, sporod, obvestila — 19.30 Nae. ura: Sokolsko predavanje — 19.50 Deset minut zabave — 20. Koncert zhora baladajk Ruslana 20.50 Kavel: Dafnis in Kloee, simfonijna sulita (plošče) 21.10 Narodne pesmi s spremljevanjem Radijskega orkestra. Sodelujejo: ga Dragica Sokova, Vida Rudolfova, ga. Svetozar Banovec in Tone Petrovič — 22. Čas, vreme, poročila, sporod — 22.15 Ira lahke glasbe: Cimermanov trio.

Drugi programi

Cetrtek, 11. januarja, Beograd I.: 20.00 Orkestralni koncert — 22.20 Narodne pesmi — **Beograd II.:** 19.00 Bosanski frančiškani v naši narodni kulturi (Kovačević) — **Zagreb:** 20.00 Beograd — 22.40 Plesna glasba — Dunaj: 19.30 Zabavni koncert — 21.05 Igra o Martu — 22.20 Brahmovske skladbe — 22.55 Kvartet — **Hudimpešta:** 20.10 Plesna glasba — 22.45 Operni orkester — **Trst-Milan:** 17.15 Arleje in dueti — 21.00 Masenajevska opereta »Priatelj Fritz« in Delibesov balet »Copelia« — **Rim-Bari:** 17.15 Komorna glasba — 20.40 Valentova opera »I Granatieri« — **Praga:** 19.30 Foersterjeva opera »Premaganje« — **Brno:** 19.25 Pihala — 20.20 Orkestralni in solistični koncert — 21.00 Igra — 21.40 Citraški koncert — **Bratislava:** 19.25 Slovenske narodne pesmi — 20.05 Mandoline — 20.30 Igra — 21.20 Dobnaujejev klavirski kvintet — **Paržava:** 19.30 Lahka glasba — 21.05 Rozyekijev koncert — 21.50 Zabavni koncert — 22.30 Plesna glasba — **Berlin-Königsberg-Hamburg-Varšava-Stuttgart:** 20.10 Plesni večer — **Köln:** 20.10 Slavnostni koncert ob desetletnici te radijske postaje — **Beromünster:** 20.55 Bocokerintjev in Mozartov koncert — 21.20 Schumannova skladba »Postnikov ljubene« — 21.55 Iz nemških oper — **Strasbourg:** 21.15 Massenetova opera »Werther« in Adamova opera »Le Saoud«.

Sven Elvestad: 47

Zlodej se dolgočasi

»Kajne,« je vzkljnil Rist vneto, »saj jih vendar ne morejo vseh prešteti?«

»Da, nemogoče je sešteti Napolitanca,« je odvrnil Haselhuhn, »med njimi je preveč analfabetov.«

»Brez ljudskega štetja pa seveda spet ne morejo biti« je dejal Rist, »tako kakor ne morejo biti brez električne železnice in drugih civilizacijskih naprav. Komisar za ljudsko štetje pogleda enostavno na poulično gnečo, iztegne roko in odloči: milijon.«

»Tako je,« je dejal Haselhuhn z velikim zanimanjem.

»Napoli ima nemara dva milijona,« je vzkljnil Rist, ki ga je to odkritje zaneslo. »Temu je težko ugovarjati.«

Nato molk. Potem je dejal Rist: »Nocoj je umrl velikan tam preko na otoku.«

»Da. Ob pol petih.«

Znova molk. Tedaj je Rist spustil monokel, da se je obesil.

»Zdaj pa sem prišel do kraja.« Haselhuhn se je nagnil nazaj in zajel sapo, bilo je jasno, da težko diha.

»Jutri bodo mrtveca preko zaliva prepepljali,« je mrmral, »to bo veselica.«

»Veselica?«

»Smrt pomeni tem ljudem nekaj dru-

gega, »je dejal Haselhuhn, »nekaj, česar mi ne razumemo. Ali niste mar slišali, kako so med Carusovim umiranjem prepevali vespod po obrežjih? Klicali so po njegovi duši.« Govoril je tiho, kakor da nima poslušalcev.

»Smrt za Napolitanca ni nikak velik prehod. Za uvod v smrt jim služi vse njihovo življenje od zibelke do krste. Vse njihovo čiščenje svetnikov, njihove molitve in praznovanja, ta južnjaška religiozna uspanost z obredi in kadihom ni nič drugega kakor priprava za to zadnje potovanje. Ze za svojih živih dni je Napolitanec domač s smrtno. Če izbere smrt komu za maščevanje, pomeni to neko nežnost, to je prijaznost; on namreč sovraži sirovost. Sirov človek ne napravlja vtisa nanj, pač pa mu je smrt čudno lahka, za to treba le ročnega giba z blestečim se jeklom, in že je konec. To je imenitno. Ta zaupljivost do smrti pa je vzrok, da tukaj spodaj smatrajo približevanje smrti za razodetje narave, tako kakor da smrt nekje raste in razširja svoj vonj.«

Haselhuhn se je spet naslonil nazaj in težko dihal:

»... vonj, kakor ga imajo podzemeljske cvetlice.«

Pogledal je Rista iz napol zaprtih oči in gladiil svojo tenko brado.

»Moja pozornost pa je vzbudila nekaj drugega,« je dejal Rist.

»Občutevam, kakor da sem od samih opazovalcev obdan, ki jih ne morem videti.

Bojim se maščevanja. Ko bi samo vedel, kako bo prišlo. Edino, kar vem, je gotovost, da se bliža. Ali ste že kdaj opazovali tišino pred strelom, popolno, enakomerno svelto tišino. Zdaj jo čutim, sredi divjega pouličnega trušča.«

Haselhuhn se je nagnil k njemu:

»Morda se je to, česar se bojite, že začelo,« je dejal.

Rist je segel po svoji žepni uri in poksulil v temi razbirati njeno številčnico.

»Moram se vrniti k svojim prijateljem,« je dejal urno.

Haselhuhn je napravil pomirajočo kret-njo.

Naenkrat je spremenil glas, kakor da se mirno pogovarja:

»Ali pa bo maščevanje preprečeno,« je dejal.

»Vašim prijateljem gre dobro, kajne? Kaj pa dela plavalasa dama?«

»Njena dobra volja je vedno sijajna.«

»Zelo lepa je.«

»To ste tako sanjavo rekli.«

»Ljubim jo,« je dejal Haselhuhn.

Troti takemu udarcu se Rist ni mogel braniti drugače, kakor da se je oborožil s svojim monokljem; pričvrstil si ga je.

Haselhuhn je dodal:

»Bilo mi je prav neugodno, da je pri zlatarju tako neveselost doživela.«

Hipoma se je razvnel.

»Vse sem storil, da bi ji čimbolj pomagal. Vstal je, šel parkrat nervozno po sobi

gor in dol in mahal z rokami, iztegal jih je proti Ristu in ponavljal:

»Vse sem storil, kar mi je bilo mogoče, prav zares. Pri vseh svetnikih, drugače nisem mogel ravnati.«

»O tem nikdo ne dvomi,« je odgovoril Rist ter se čudil njegovemu razburjenju. »Toda, kaj ste hoteli reči pravkar, ko ste dejali, da bo maščevanje preprečeno? Kdo ga bo preprečil?«

»Izdajalec.«

»Kakšen izdajalec? Koga je izdal? Maščevalce?«

»Da, maščevalce.«

Haselhuhn je Rista znova pogledal s posebnim sanjajem, zastrtim pogledom, potem pa je pristavil:

»To je največja stvar. Največja.«

Naenkrat se mu je zadelo potrebno, da spelje pogovor v drugo smer. Začel je skrbno iskati med predmeti na mizi, z rokami je brskal med njimi.

»Rad bi vas malo počastil,« je dejal, »z majhnim spominčkom. Edino zato sem si vas želel.«

Zazadnje je našel, kar je iskal. Bilo je tenko bodalce v nožnici.

»Poglejte,« je dejal v ognju »to je lepa saracenska umetnina iz šestnajstega stoletja. V tej slabi razsvetljavi težko vidite, vendar mi lahko verjamete, — glejte, če pritisnete na majhen srebrn gumb tu pod ročajem, se odpre nožnica.«